

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 1999/16
Karar Sayısı : 1999/24
Karar Günü : 7.6.1999
R.G. Tarih-Sayı :21.07.2000-24116

İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN : Menemen Asliye Ceza Mahkemesi

İTİRAZIN KONUSU : 1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 522. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Eğer fail aynı nev'iden olan cürümlerden dolayı mükerrir bulunur..." kuralının Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırılığı savıyla iptali istemidir.

I- OLAY

Hırsızlık suçundan haklarında kamu davası açılan sanıkların yapılan yargılamasında Mahkeme, Türk Ceza Kanunu'nun 522. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Eğer fail aynı nev'iden olan cürümlerden dolayı mükerrir bulunur..." kuralının iptali için doğrudan başvurmuştur.

III- YASA METİNLERİ

A- İtiraz Konusu Yasa Kuralı

Türk Ceza Kanunu'nun itiraz konusu kuralı da içeren 522. maddesi şöyledir:

"Madde 522- Onuncu babda beyan olunan cürümlerin işlenmesinde cürmün mevzuu olan şeyin veya ika edilen zararın kıymeti pek fahiş ise mahkeme cürme mahsus olan cezayı yarısına kadar artırır ve eğer hafif ise yarısına ve eğer pek hafif ise üçte birine kadar eksiltir.

Kıymet tâyini için cürmün mevzuu olan şeyin yahut vakı zararın cürüm işlendiği zamandaki kıymeti nazarı dikkate alınır. Yoksa failin istihsal eylediği menfaat hesap edilmez.

Eğer fail aynı nev'iden olan cürümlerden dolayı mükerrir bulunur veya bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemiş olursa cezayı tenkise mahal yoktur."

B- İlgili Yasa Kuralları

Türk Ceza Kanunu'nun ilgili görülen kuralları şunlardır:

1- "MADDE 81- Bir kimse, beş seneden ziyade müddetle bir mahkûmiyete uğradıktan sonra, cezasını çektiği veya ceza düştüğü tarihten itibaren on sene ve diğer cezalarda beş sene içinde başka bir suç daha işlerse, yeni suça verilecek ceza altıda bire kadar artırılır.

Yeni suç, evvelki mahkûmiyete sebep olan suç cinsinden ise, hükmedilecek ceza altıda birden üçte bire kadar arttırılır.

İkinci suç için tayin edilecek cezaya tekerrürden dolayı zammı lâzım gelen miktar, hiç bir suretle evvelki suç için hükmedilmiş olan cezaların en ağırından ziyade olarak tayin olunamaz.

Evvelki ve sonraki suçlardan biri para cezası ve diğeri başka bir ceza olduğu takdirde, tekerrürden dolayı yapılacak zam miktarının tayininde 19. veya 40'ncı maddelerde yazılı nisbet kaideleri tatbik olunur."

2- "MADDE 86- Aynı maddei kanuniyeye tetabuk eden veya kanunun bir faslında münderiç bulunan cürümlerden başka:

...

9- Sirkat, ... bilcümle cürümler;

Bir cinsten addolunur."

C- Dayanılan Anayasa Kuralları

İtiraz gerekçesinde dayanılan Anayasa kuralları şunlardır:

1- "MADDE 2.- Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk Devletidir."

2- "MADDE 10.- Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir.

Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz.

Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar."

IV- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi gereğince, Ahmet Necdet SEZER, Güven DİNÇER, Haşim KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Lütfi F. TUNCEL, Fulya KANTARCIOĞLU, Mahri Can ILICAK ve Rüştü SÖNMEZ'in katılmalarıyla 20.4.1999 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında; dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

V- ESASIN İNCELENMESİ

Başvuru kararı ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen ve ilgili görülen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

A. Sınırlama Sorunu

İlk inceleme toplantısında, sınırlama sorununun esas inceleme evresinde ele alınmasına karar verilmiş, ancak sınırlama yapılmasına gerek görülmediğinden, Anayasa'ya aykırılık savının incelenmesine geçilmiştir.

B. İtiraz Konusu Kuralın Anlam ve Kapsamı

Türk Ceza Kanunu'nun onuncu babında "Mal Aleyhine Cürümler"e ilişkin kurallar düzenlenmiştir. Bu babın birinci faslında "Hırsızlık" suçları ve bu fiilleri işleyenlere verilecek cezalar gösterilmiştir. 1-8. fasıllarda öğeleri ve cezaları gösterilen suçlarla ilgili ortak kuralların yer aldığı dokuzuncu fasıldaki 522. maddenin birinci fıkrasında, onuncu babta belirtilen cürümlerin işlenmesinde, cürmün konusu olan şeyin veya verilen zararın kıymetine göre cezalarda artırma veya indirme yapılması öngörülmüş; itiraz konusu kuralın da yer aldığı aynı maddenin son fıkrasında ise, failin, aynı türden olan cürümlerden dolayı mükerrir olması veya bu babın ikinci faslında yazılı cürümlerden birini işlemesi durumunda cezanın indirilmeyeceği belirtilmiştir.

Türk Ceza Kanunu'nun 81. maddesinde, suçlarda tekerrüre ilişkin kurallar yer almış; 86. maddesinde de, hangi suçların aynı cinsten oldukları gösterilmiştir. 81. maddeye göre bir kimse, beş seneden ziyade müddetle bir mahkûmiyete uğradıktan sonra, cezasını çektiği veya cezanın düştüğü tarihten itibaren on sene ve diğer cezalarda beş sene içinde başka bir suç daha işlerse, yeni suça verilecek ceza altıda bire kadar; şayet yeni suç, evvelki mahkûmiyete sebep olan suç cinsinden ise, hükmedilecek cezanın altıda birden üçte bire kadar arttırılacağı öngörülmüş, 86. maddede ise kanunun aynı maddesine uyan veya kanunun aynı faslında yer alan suçların aynı cinsten (nev'iden) suçlar oldukları belirtilmiş, 9. bendinde de hırsızlık (sırkât) suçlarının aynı cinsten oldukları kabul edilmiştir. Buna göre, fiilin işleniş biçimi veya türü ne olursa olsun tüm hırsızlık suçları, aynı cinsten sayılmıştır.

Hırsızlık suçundan mahkum olup, cezalarını çekenlerin aynı cins suçu yeniden işlemeleri halinde mükerrir sayılarak cezaları arttırılmakla birlikte, 522. maddenin itiraz konusu kuralı uyarınca, çaldıkları şeyin kıymeti gözetilerek cezada bir indirim yapılamayacaktır.

C. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

Başvuran Mahkeme, hırsızlık suçundan mahkum olanların yeniden aynı cinsten suç işlemeleri halinde mükerrir sayılıp cezaları arttırılmakla birlikte 522. maddedeki indirimden yararlandırılmamalarına karşılık, herhangi bir nedenle cezası infaz edilemeyenlerin aynı suçu işlemeleri durumunda maddedeki indirimden yararlandırılmalarının Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

Hukukun temel ilkeleri arasında yer alan eşitlik ilkesine, Anayasa'nın 10. maddesinde yer verilmiştir. Buna göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiç bir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil, hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, ayırım yapılmasını ve

ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez.

Suçlarda tekrerrür hükümlerinin ne suretle uygulanacağına, kimlerin mükerrir sayılacağına, tekrerrür halinde hangi suçlar yönünden cezaların hangi oranlarda artırılacağına ilişkin kurallar TCK'nun 81-88. maddelerinde gösterilmiştir. Buna göre verilen mahkûmiyet hükmünün infazından veya cezasının düştüğü tarihten sonra belirli süreler içinde yeniden suç işlenmesi halinde tekrerrür kuralları uygulanarak ikinci suçunun cezası Kanunda belirtilen ölçüler içinde artırılacaktır. Cezanın caydırıcılığı ve suçlunun uyum sağlayabilecek duruma getirilerek topluma yeniden kazandırılması, ceza politikasının temel amaçlarından birini oluşturur. Hakkında verilen mahkûmiyet hükmünün infazından sonra failin yeniden suç işlemesi, onun ıslah olmadığını gösterir. Bu nedenle, mükerrir olanlarla olmayanlar hakkında farklı kurallar getirilmesi, mükerrirlere verilecek cezaların bir miktar artırılması ve kimi yasal indirimlerden yararlanılmaması ceza politikası gereğidir. Yasakoyucu, kuşkusuz Anayasa'nın ve ceza hukukunun temel ilkelerine uygun olmak koşuluyla, cezalandırmada güdülen amacı da gözeterek, hangi fiillerin suç sayılacağını ve bunlara verilecek cezanın nev'i ve miktarını, artırım veya indirim nedenlerini saptayabilir.

Aynı suçtan mahkûm olup cezası infaz edildiği halde, ıslah olmayarak o suçu yeniden işleyip mükerrir duruma düşen kişilerle aynı suçtan mahkum olduktan sonra cezası infaz edilmeyen kişiler aynı hukuksal konumda bulunmadıklarından bunların farklı kurallara bağlı tutulmasında Anayasa'nın 10. maddesindeki eşitlik ve 2. maddesindeki hukuk devleti ilkesine aykırılık yoktur. İstemin reddi gerekir..

VI- SONUÇ

1.3.1926 günlü, 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu"nun 522. maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "Eğer fail aynı nev'iden olan cürümlerden dolayı mükerrir bulunur.." kuralının, Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE, 7.6.1999 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Ahmet Necdet SEZER	Güven DİNÇER	Haşim KILIÇ
Üye	Üye	Üye
Yalçın ACARGÜN	Mustafa BUMİN	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Lütfi F. TUNCEL	Fulya KANTARCIOĞLU

Esas Sayısı : 1999/16
Karar Sayısı : 1999/24

Üye

Mahir Can ILICAK

Üye

Rüştü SÖNMEZ